

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Кафедра європейського права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор

2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПРАВОВІ СИСТЕМИ СУЧАСНОСТІ»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський рівень)

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 29 «Міжнародні відносини»

Спеціальність – 293 «Міжнародне право»

Освітня програма – «Міжнародне право»

Факультет міжнародних відносин

2023

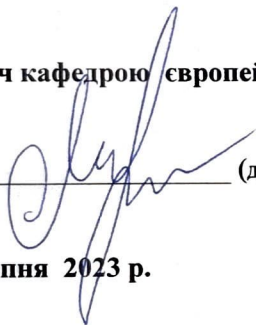
Робоча програма навчальної дисципліни «Правові системи сучасності» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань – 29 «Міжнародні відносини», спеціальності – 293 «Міжнародне право» факультету міжнародних відносин. Львівський національний університет імені Івана Франка. Львів, 2023. 12 с.

Розробники:

Головко-Гавришева Оксана Ігорівна, к. ю. н, доц., доцент кафедри європейського права

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри міжнародного права
Протокол № 1 від “30” серпня 2023 р.

Завідувач кафедри європейського права

(д.ю.н., проф. Миківич М. М.)

“30” серпня 2023 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Правові системи сучасності» розроблена відповідно до освітньої програми «Міжнародне право» підготовки бакалаврів спеціальністю – 293 «Міжнародне право» галузі знань – 29 «Міжнародні відносини».

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 29 міжнародні відносини <hr style="width: 50%; margin: auto;"/> <small>(шифр, назва)</small>	Нормативна (за вибором студента)	
Модулів – 1	Напрямок 293 <hr style="width: 50%; margin: auto;"/> <small>(шифр, назва)</small>	<i>Рік підготовки:</i>	
Змістових модулів –1	Спеціальність (професійне спрямування) Міжнародне право	четвертий	-й
Курсова робота		<i>Семестр</i>	
Загальна кількість годин - 90		2-й	-й
		<i>Лекції</i>	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних –2 самостійної роботи студента – 3.6	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	16 год.	год.
		<i>Семінарські заняття</i>	
		16 год.	год.
		<i>Лабораторні</i>	
		год.	год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		58 год.	год.
Вид контролю: залік			

2. Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – формування системи професійних знань щодо закономірностей та особливостей функціонування правових систем сучасності.

Завдання навчальної дисципліни:

- дослідження генези розвитку та становлення правових систем сучасності;
- характеристика компонентів правових систем і механізмів взаємодії різних компонентів;
- характеристика правових сімей та їхніх особливостей;
- виокремлення особливостей міжнародно-правових систем сучасності.

Загальні компетентності (ЗК):

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- знання і розуміння предметної сфери та розуміння професійної діяльності;
- здатність застосовувати отримані знання у практичних ситуаціях;
- здатність реалізовувати свої права та обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його постійного розвитку, дотримуватися принципу верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
- здатність працювати як автономно, так і в команді та відповідати за якість виконаної роботи;
- здатність цінувати та поважати різноманітність і мультикультурність..

Фахові компетентності спеціальності (ФК):

- Здатність відстоювати національні інтереси власної держави за допомогою міжнародно-правових інструментів.
- Вміти здійснювати юридичний аналіз та надавати юридичну кваліфікацію подій міжнародного життя на основі міжнародно-правових норм.
- Здатність застосовувати знання засад та змісту основних галузей та інститутів міжнародного публічного права, права ЄС та національного права.
- Знати і розуміти реальне співвідношення та взаємодії міжнародного права, зовнішньої політики та дипломатії, а також міжнародного та національного права.
- Здатність адаптувати та використовувати міжнародно-правові норми та принципи у національній правовій системі.

- Здатність розуміти особливості міжнародно-правових явищ, прогнозувати основні напрямки розвитку міжнародного права.
- Уміння розробляти юридичну позицію в інтересах клієнта, а також контраргументи проти позиції опонентів; проводити дискусію з міжнародно-правових та загально-юридичних питань.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти **повинні знати:**

- базові засади становлення, розвитку та функціонування правових систем сучасності;
- основні компоненти різних правових сімей, як серед національних правових систем сучасності, так і міжнародно-правових систем;
- характеристики англосаксонської, романогерманської та змішаної правових сімей, особливості нормативної, інституційної, функціональної та інших компонентів правових систем країн;
- характеристики міжнародно-правових систем, зокрема на рівні міжнародних універсальних і регіональних організацій;
- правову систему України та її особливості.

У процесі вивчення початкової дисципліни студенти **повинні вміти:**

- ✓ Аналізувати компоненти правових систем країн світу та порівнювати їх;
- ✓ виражати свої пропозиції щодо особливостей країн з різних правових сімей та міжнародно-правових систем;
- ✓ використовувати отримані знання для обґрунтування доцільності модернізації правової системи України з врахуванням досвіду країн і вимог сучасності, зокрема у контексті членства України у Раді Європи і набуття членства у Європейському Союзі;
- ✓ орієнтуватися у фаховій рекомендованій літературі та опрацьовувати міжнародно-правові акти та національне законодавство.

Програмні результати навчання (ПРН):

- проводити збір та аналіз матеріалів з різних джерел;
- формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми;
- вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних;
- використовувати практику теоретичні знання щодо виникнення і функціонування основних правових систем сучасності для обґрунтування і

захисту власної позиції, захисту інтересів клієнта та в інших професійних сферах;

- застосовувати набуті знання та уміння при вирішенні практичних завдань.

Навчальна дисципліна «Правові системи сучасності» знаходиться в тісному зв'язку з навчальними дисциплінами: «Історія та теорія держави і права», «Історія міжнародного права», «Міжнародне публічне право», «Порівняльне конституційне право», «Порівняльне кримінальне право», «Порівняльне цивільне право», «Судові системи і порівняльне судове право», «Порівняльне адміністративне право», «Порівняльне кримінально-процесуальне право», «Порівняльне цивільне процесуальне право», «Право ЄС», та інші.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема №1. Правові системи сучасності (2 год).

Поняття та визначення правових систем сучасності: проблеми дефініції. Елементи правової системи та їх загальна характеристика: поняття та структура нормативної, функційної, інституційної, ідеологічної та комунікативної складових правових систем. Порівняльно-правовий метод у правознавстві. Методологія права та її значення для формування правових систем сучасності. Критерії класифікації правових систем та їх типи.

Тема №2. Англо-американський тип правових систем (2 год).

Виникнення та розвиток загального права. Регіони поширення. Загальні ознаки правових систем англо-американського типу. Особливості англійського та американського підтипу правових систем. Загальне право та право справедливості, матеріальне та процесуальне право в англо-саксонських правових системах. Джерела англо-американського права. Поняття та компоненти прецеденту. Прецедентне право. Переваги і недоліки прецеденту. Юридична професія і освіта в країнах загального права. Суд присяжних.

Тема №3. Романо-германський тип правових систем (4 год).

Ознаки (особливості) романо-германської правової сім'ї, регіони її поширення. Етапи становлення та розвитку романо-германського права. Нормативно-правовий акт як основне джерело права. Роль кодифікації у створенні ефективної системи законодавства. Загальні принципи права, звичай, правова доктрина, судова практика в континентальному праві. Конституційне правосуддя в романо-германській правовій сім'ї. Особливості

романського та германського права. Юридична професія та юридична освіта у країнах романо-германського типу правових систем.

Тема №4. Змішаний тип правових систем (2 год).

Основні ознаки змішаного типу правових систем, регіони його поширення. Виникнення та розвиток північноєвропейського (скандинавського) права. Джерела скандинавського права. Особливості юридичної професії у північноєвропейських країнах. Історія становлення та розвитку, основні ознаки латиноамериканського права. Джерела латиноамериканського права. Кодифікація латиноамериканського права.

Тема №5. Звичаєвий тип правових систем (2 год).

Загальна характеристика звичаєвого типу правових систем. Виникнення та розвиток ісламського права. Джерела ісламського права. Правові системи країни Африки. Особливості правових систем країн Африки. Правові системи країн Азії. Особливості правових систем країн Азії.

Тема № 6. Правова система України (2 год).

Загальна характеристика правової системи України. Історія становлення правової системи України. Особливості правової системи України.

Тема №7. Міжнародно-правові системи сучасності (2 год).

Поняття міжнародно-правової системи та її характеристика. Правова система ООН. Регіональні міжнародно-правові системи: правова система Ради Європи, правова система ЄС. Взаємодія національно-правових і міжнародно-правових систем: основні механізми.

4. Структура навчальної дисципліни

№ п/п	ТЕМА	Кількість годин			
		Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота	Разом
Змістовний модуль 1					
1.	Правові системи сучасності.	2	2	8	
2.	Англо-американський тип правових систем	2	2	8	
3.	Романо-германський тип правових систем.	4	4	10	

4.	Змішаний тип правових систем	2	2	8	
5.	Звичаєвий тип правових систем	2	2	8	
6.	Правова система України	2	2	8	
7.	Міжнародно-правові системи сучасності	2	2	8	
	Всього за 1 семестр:	16	16	58	90

5. Плани семінарських занять

Тема 1. Правові системи сучасності (2 год).

1. Поняття та визначення правових систем сучасності: проблеми дефініції.
2. Елементи правової системи та їх загальна характеристика.
 - нормативна складова
 - функційна складова
 - інституційна складова
 - ідеологічна складова
 - комунікативна складова
3. Критерії класифікації правових систем та їх типи.

Базова (основна) література: 1; 2; 3; 4; 5.

Тема 2. Англо-американський тип правових систем (2 год).

1. Виникнення та розвиток загального права. Регіони поширення.
2. Загальні ознаки правових систем англо-американського типу. Особливості англійського та американського підтипу правових систем.
3. Загальне право та право справедливості, матеріальне та процесуальне право в англо-саксонських правових системах.
4. Джерела англо-американського права.
5. Прецедентне право. Переваги і недоліки прецеденту.
6. Юридична професія і освіта в країнах загального права. Суд присяжних.

Базова (основна) література: 1; 2; 3; 4; 5.

Тема 3. Романо-германський тип правових систем (4 год).

1. Ознаки (особливості) романо-германської правової сім'ї, регіони її поширення.
2. Етапи становлення та розвитку романо-германського права.

3. Нормативно-правовий акт як основне джерело права. Роль кодифікації у створенні ефективної системи законодавства.
4. Загальні принципи права, звичай, правова доктрина, судова практика в континентальному праві.
5. Конституційне правосуддя в романо-германській правовій сім'ї.
6. Особливості романського та германського права.
7. Юридична професія та юридична освіта у країнах романо-германського типу правових систем.

Базова (основна) література: 1; 2; 3; 4; 5.

Тема 4. Змішаний тип правових систем (2 год).

1. Основні ознаки змішаного типу правових систем, регіони його поширення.
2. Виникнення та розвиток північноєвропейського (скандинавського) права.
3. Джерела скандинавського права.
4. Особливості юридичної професії у північноєвропейських країнах.
5. Історія становлення та розвитку, основні ознаки латиноамериканського права.
6. Джерела латиноамериканського права. Кодифікація латиноамериканського права.

Базова (основна) література: 1; 2; 3; 4; 5.

Тема 5. Звичаєвий тип правових систем (2 год).

1. Загальна характеристика звичаєвого типу правових систем.
2. Виникнення та розвиток ісламського права.
3. Джерела ісламського права.
4. Правові системи країни Африки.
5. Особливості правових систем країн Африки.
6. Правові системи країн Азії.
7. Особливості правових систем країн Азії.

Базова (основна) література: 1; 2; 3; 4; 5.

Тема 6. Правова система України (2 год).

1. Загальна характеристика правової системи України.
2. Історія становлення правової системи України.
3. Особливості правової системи України.

Базова (основна) література: 1; 2; 3; 4; 5.

Тема 7. Міжнародно-правові системи сучасності (2 год).

1. Поняття міжнародно-правової системи та її характеристика. Правова система ООН.
2. Регіональні міжнародно-правові системи: правова система Ради Європи, правова система ЄС.
3. Взаємодія національно-правових і міжнародно-правових систем: основні механізми.

Базова (основна) література: 1; 2; 3; 4; 5.

6. Питання для самоконтролю

1. Поняття правової системи та її компонентів.
2. Порівняльно-правовий метод як основа для вивчення і дослідження правових систем сучасності.
3. Нормативна складова правових систем.
4. Функційна складова правових систем.
5. Ідеологічна складова правових систем.
6. Інституційна складова правових систем.
7. Комунікативна складова правових систем.
8. Критерії класифікації правових систем.
9. Національні правові системи та їх типи.
10. Міжнародно-правові системи та їх типи.

7. Методи навчання

У ході викладання навчальної дисципліни підлягають використанню методи, спрямовані на:

- формування у студентів інтересу до пізнавальної діяльності й відповідальності за навчальну працю;
- забезпечення мисленнєвої діяльності (індуктивного, дедуктивного, репродуктивного та пошукового характеру);
- а також методи, пов'язані із контролем за навчальною діяльністю студентів.

Серед методів навчання, зокрема, підлягають застосуванню наступні: розповідь, пояснення, бесіда, лекція, демонстрація, спостереження, обговорення, дослідницькі проекти, підготовка та презентація індивідуальної роботи.

8. Методи контролю

Викладач проводить постійний контроль знань та умінь студентів на всіх видах занять, а також організовує проведення замірів знань та підсумкового іспиту.

Поточний контроль:

- ✓ усне опитування;
- ✓ перевірка письмових робіт;
- ✓ перевірка тестових завдань;
- ✓ перевірка конспектів.

Підсумковий контроль: залік.

Здійснюється відповідно до Положення про порядок оцінювання студентів за кредитно-модульною системою, затвердженого Вченою Радою факультету міжнародних відносин Львівського національного університету імені Івана Франка

9. Розподіл балів, що присвоюються студенту

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Правові системи сучасності» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань студентів включає: контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на семінарських заняттях із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, виконання тестових завдань, розв'язання практичних завдань. Протягом семестру студенти виконують завдання для самостійної роботи з наданої викладачем тематики з подальшою його презентацією.

При виконанні самостійної роботи студент зобов'язаний дотримуватися правил щодо академічної доброчесності та безпосередньо недопущення плагіату.

При вивченні курсу «Правові системи сучасності» студент може набрати максимум 100 балів. Максимальна кількість балів за усі види роботи студента, описані у таблиці.

Контроль семінарських занять	Самостійна робота студента	Модульний контроль
= 40 балів	= 40 балів	= 20 балів
За одне семінарське заняття студент може отримати максимум 5 балів.	Полягає у виконанні студентом індивідуального	Полягає у тестуванні знань студентів

Усі бали за семінарські заняття сумуються в кінці вивчення даної навчальної дисципліни	завдання з дослідження правової системи обраної ним країни.	
---	---	--

10. Шкала оцінювання: Університету, національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Визначення	За національною шкалою	
			Екзаменаційна оцінка, оцінка з диференційованого заліку	Залік
90 – 100	A	Відмінно	Відмінно	Зараховано
81-89	B	Дуже добре	Добре	
71-80	C	Добре		
61-70	D	Задовільно	Задовільно	
51-60	E	Достатньо		
0-50			Незадовільно	Незараховано

90-100 балів (відмінно) - виставляється студенту, який дав повну і правильну відповідь на всі питання, що базуються на знанні міжнародно-правових актів, національного законодавства, судової практики, наукової та спеціальної літератури. Виконав усі індивідуальні завдання.

81-89 балів (дуже добре) - виставляється студенту, який дав не цілком повну але правильну відповідь на всі питання, що базується на знанні предмету. Виконав усі індивідуальні завдання.

71-80 балів (добре) - виставляється студенту, який дав повну і правильну відповідь, але не на всі питання, або відповідь не базується на всіх складових джерелах вивчення. Однак у підсумку його відповідь повинна базуватись не менше ніж на двох базових джерелах. Виконав усі індивідуальні завдання.

61-70 балів (задовільно) - виставляється студенту, який не дав вичерпної детальної відповіді на питання контрольних завдань і яка базується тільки на одному із рекомендованих джерел вивчення матеріалу. Виконав не усі індивідуальні завдання.

51-60 балів (достатньо) - виставляється студенту, який не дав вичерпної (достатньої) відповіді на питання контрольних завдань та не може назвати джерела інформації навчальної дисципліни. Виконав не усі індивідуальні завдання.

0-50 балів (незадовільно) - виставляється студентів, який виявив значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, незнайомий з основною юридичною літературою з дисципліни. Виконав не усі індивідуальні завдання або взагалі нічого не зробив.

11. Рекомендована література

11. 1. Базова (основна) література:

1. Луць Л.А. Сучасні правові системи світу: навч. посібн./Л.А. Луць. – Львів: Вид-во ЛНУ, 2003.
2. Ткаченко В. Д. Порівняльне правознавство : підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / В. Д. Ткаченко, С. П. Погребняк, Д. В. Лук'янов ; за ред. В. Д. Ткаченка. – Х. : Право, 2003. – 274 с.
3. Тюріна О. В. Сучасні національні правові системи : навч. посіб. / О. В. Тюріна. – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2015. – 200 с.
4. Давид Р., Жоффре-Спінозі К. Основні правові системи сучасності: підручн. – 1999, 400 с.
5. Шемшученко Ю.С. Правові системи сучасності: підр./Ю.С. Шемшученко. – К.: Юркнига, 2012, - 492 с.

13. Методичне забезпечення

Методичні рекомендації щодо підготовки та оцінки кваліфікаційних робіт; Методичні вказівки до підготовки та оцінки курсових робіт; індивідуальні завдання; ситуаційні завдання (кейси); приклади виконання типових завдань та задач; комп'ютерні презентації; ілюстративні матеріали; каталоги інформаційних ресурсів Наукової бібліотеки Львівського національного університету імені Івана Франка, Львівської національної наукової бібліотеки ім. В. Стефаника та ін.